

Welk effect hebben innovatiesubsidies op de inzet van Vlaamse bedrijven in innovatie?

Dit was de onderzoeksvraag van een onafhankelijke studie die recent werd uitgevoerd door Prof. Dr. Dirk Czarnitzki van ECOOM aan de KU Leuven. De studie wou nagaan welk effect innovatiesubsidies toegekend door het Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO) hebben op de investeringen van Vlaamse bedrijven in innovatie.

Samenstellen van een database

Voor deze studie werd een database met Vlaamse subsidieontvangers en andere innovatieve bedrijven samengesteld. De kerngegevens zijn afkomstig uit de 'Community Innovation Surveys' van het interuniversitair Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM) aan de KU Leuven. Deze data werd verder aangevuld door VLAIO met gegevens van subsidie-aanvragers. Ook patentgegevens uit de PATSTAT-database en boekhoudgegevens uit de BELFIRST-database van Bureau van Dijk werden aan de dataset toegevoegd. Al deze data heeft als resultaat een gegevenscompilatie met indicatoren over de impact van een innovatiesubsidie: enerzijds werd gekeken naar innovatie-input zoals O&O-werknemers, O&O-uitgaven, en anderzijds naar innovatie-output, zoals het introduceren van nieuwigheden en bedrijfsgroei.

4.388 onderzochte bedrijven

Het onderzoek betreft O&O-subsidies verleend aan 4.388 verschillende bedrijven gedurende de periode 2002-2016. Het onderzoek richt zich op de bedrijven en houdt geen rekening met steun die universitaire partners hebben ontvangen voor verschillende projecten

Difference-in-difference analyse

Klassieke statistische analyses gebeuren vaak op basis van een vergelijking van gesteunde bedrijven met een controlegroep van bedrijven zonder steun. Deze methodes hebben evenwel heel wat beperkingen. Daarom werd overgestapt op de meer rigoureuze difference-in-difference analyse. Hierbij worden bedrijven gevolgd in de tijd waarbij projectjaren mét subsidie vergeleken met projectjaren zónder subsidie bij exact hetzelfde bedrijf. Deze werkwijze werd toegepast op de 4.388 bedrijven in de analyse. Dezelfde periode wordt ook geanalyseerd in een controlegroep om schommelingen op te vangen die losstaan van de toekenning van de subsidie.

Positief effect op O&O-werkgelegenheid

De resultaten tonen duidelijk aan dat het toekennen van een innovatiesubsidie door VLAIO een positief effect heeft op O&O-werkgelegenheid:

3 extra O&O-werknemers per projectjaar

De studie stelt een toename in O&O-personeel vast die overeenkomt met ongeveer 3 extra O&O-medewerkers per bedrijf per toegekend projectjaar. Aangezien toegekende projecten gemiddeld ongeveer 22 maanden duren, worden ruwweg 5,5 O&O-werkjaren gecreëerd met één project.

Gemiddeld hebben gesteunde bedrijven in de geanalyseerde portfolio ongeveer 121.000 euro per projectjaar ontvangen. Dit komt in grote lijnen overeen met 40.000 euro per extra werknemer. In de O&O-databank is de gemiddelde kost voor een werkplaats 76.000 euro (data 2012). Hieruit blijkt dus dat de bedrijven zelf, met eigen middelen, ook een belangrijke bijdrage leveren aan die extra inzet van 3 medewerkers.

De meeste innoverende bedrijven hebben gemiddeld slechts een handvol O&O-medewerkers in dienst, terwijl enkele grote bedrijven meer dan 100 O&O-werknemers tewerkstellen. Hoewel de resultaten bij verschillende modellen en steekproeven stabiel blijken, moeten gemiddelden dus met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Het belangrijkste resultaat is dan ook niet het absolute getal van 3 werknemers, maar dat de subsidies geleid hebben tot een duidelijke additionaliteit met een hogere inzet in innovatie bij bedrijven die een subsidie ontvangen.

Wanneer de subsidie stopt daalt de waargenomen stijging, maar blijft het nettoresultaat beduidend hoger dan de situatie voor de subsidie.

Stijging personeel ongeacht grootte bedrijf

We zien ook dat het in dienst hebben van 3 extra O&O-medewerkers per projectjaar voor verschillende bedrijfsgroottes geldt. We onderscheiden kleine, middelgrote en grotere bedrijven volgens hun werkgelegenheidscijfers. Bij het toepassen van de econometrische modellen, vinden we geen statistisch significante verschillen tussen bedrijven van verschillende grootte.

Meer samenwerking met andere bedrijven

Verder blijkt dat subsidieproject O&O-samenwerking tussen de aanvragers stimuleert. O&O-samenwerking zou in veel mindere mate plaatsvinden in Vlaanderen als er geen VLAIO-programma's waren. De econometrische resultaten tonen echter ook aan dat deze samenwerkingen niet noodzakelijkerwijs standhouden na het beëindigen van het project.

Meer innovaties, verbeterde processen en nieuwe producten

Tenslotte onderzochten we de waarschijnlijkheid van nieuwe productintroducties op de markt, procesinnovaties bij bedrijven en de verkoop van nieuwe producten. We vinden positieve effecten voor alle indicatoren. Dit wil zeggen dat zonder VLAIO-projecten Vlaamse bedrijven minder productinnovaties zouden realiseren, hun productietechnologie minder zouden verbeteren en klanten minder vernieuwende producten zouden kunnen kopen.

Bij deze conclusies is evenwel voorzichtigheid geboden omdat tussen de uitvoering van een O&O-project en de realisatie van verkoop een groot tijdsverloop bestaat. De huidige studie laat niet toe om hier een ondubbelzinnig verband te leggen.

VLAIO-subsidies leiden tot meer innovatie-uitgaven

Samenvattend vindt de studie positieve en zeer robuuste effecten van VLAIO-subsidies op een aantal innovatie-indicatoren van Vlaamse bedrijven. Vlaamse bedrijven zouden bij afwezigheid van VLAIO-subsidies minder investeren in innovatie en daarmee hun vermogen tot positieve lange-termijngroei en hun concurrentiepositie op de lokale, nationale en wereldwijde markten dreigen te verliezen. Dit zou ook het voortbestaan van niet-O&O-functies en niet-kennisintensieve bedrijven bedreigen.